

Номер 2003:#5

Лариса БРЮХОВЕЦЬКА

РЕСТАВРАЦІЯ УЛЮБЛЕНОГО ЖАНРУ

26 липня в Будинку кіно відбулася прес-конференція, де група кінематографістів оголосила широкому загалу лист, в якому засудила заступника Міністра культури Ганну Чміль, яка, на їхню думку, розвалила кіногалузь. Мене завжди вражала схильність наших кінематографістів ділити шкуру небитого звіра. Мабуть, у цьому є якийсь невідомий мені сенс, а, можливо, це прояв неритуальності, від чого вони виростають у власних очах. Хоч як би там було, але час від часу здійснюється хвиля гніву й протесту проти когось, яка повинна змести неугодного й принести благодать... Благодать не з'являлася, навпаки, ставало гірше, але тим не менше, хвилі накочуються з незмінною періодичністю. Вперше – у перебудовні часи (1986), коли з'їзд Спілки кінематографістів вихлюпнув з трибун шквал гніву (справедливого!) проти чиновників. В результаті великого галасу ліквідували чиновників. Ні, не фізично – держава, йдучи назустріч колективному бажан-

Ганна Павлівна Чміль

У ПОШУКУ СЕНСІВ КУЛЬТУРИ

ню, ліквідує Комітет з кінематографії й кіногалузь переходить у відання Міністерства культури, як це було до 1962 року, тобто держава понижує значення кіно у власній ієрархії. І от Україна стає незалежною, в ній існує розвинуте кіновиробництво, в кіно вкладаються не тільки державні кошти, з'являється потреба в структурі, яка б цей процес регулювала. Виникає Держкінофонд, очолений Юрієм Ілленком та Ганною Чміль, які розробили програму поступового переходу кіногалузі до ринкових умов. Та вибухає черговий сплеск обурення кінематографістів і держава ліквідує й цю структуру, створює скромний департамент кіно в тому ж таки Міністерстві. З 1993 року для кіно настають важкі часи. 2000-й рік дає надію – держава вперше виконує свої зобов'язання, закладені в Бюджеті країни, й виходять цікаві фільми, які привертають до себе увагу громадськості, а кілька з них прориваються на міжнародну арену і здобувають нагороди. Щоправда, останні два роки уряд Кінаха та уряд Януковича не дуже підтримували кіно, та все-таки поступовими й неухильними зусиллями Ганни Павлівни Чміль і її невеликої команди в Міністерстві кіногалузь поступово реанімується, залучаються інвестори, шукаються недержавні кошти на фільми.

І от чергова дія. На згаданій прес-конференції, окрім листа, зачитаного Володимиром Савельєвим, фігурує лист на захист Ганни Чміль, під яким підписалася значна група кінематографістів. Але справа не тільки в зіткненні протилежних думок – багатьох здивувало інше. Досить поінформовані у справах кіно журналісти вперше довідуються, що на студії ім. О. Довженка функціонує художня рада. Не менш дивно, що цей режисер сім років не помічав, який занепад переживає українське кіно і тільки тепер, ставши головою художньої ради кіностудії, раптом прозрів. А прозрівши, виклав своє «відкриття» в листі до вищих інстанцій. Кінематографісти, яких, незважаючи на відпускний період, зібралось немало, почали вимагати прізвища членів тої незрозумілої художньої ради. Савельєв не міг до пуття їх назвати, але коли після Миколи Засєєва, Миколи Ільїнського, Олек-

сандра Муратова, Михайла Белікова (відсутнього) прозвучало прізвище Михайла Ілленка, той тут же заявив: «Якщо я в цій хуждожній раді, то я виходжу з неї. Я абсолютно не згодний із змістом листа». Микола Ільїнський у відповідь ударив залпом логічних силогізмів: «Ніхто не заперечить, що в кіно все погано. А хто в цьому винен? Керівник!» Але, звинувачуючи Ганну Павлівну, заявив, що робить це не з корисливою метою. «Безкорисливий» Микола Ільїнський останні роки методично і наполегливо вибивав у Чміль кошти на свої стрічки. Але тим часом виросло нове покоління і треба поступитися... От і цього року пріоритет держзамовлення дістався молодим. Хіба не занервуеш?

«Як багато безглузких криків, – мовив розважливо Роман Балаян. – Мені приємно чути, що Ганна Павлівна запускає молодих, працює з людьми, які щось шукають. Вважаю, що вона правильно ділить гроші. Вважаю, що вина за стан українського кіно лежить на владі значно вищій, ніж заступник Міністра культури».

«Я приїхала на цю прес-конференцію з Одеси, – сказала Кіра Муратова. – Ганна Павлівна – перший в моєму житті начальник, який цікавиться мистецтвом. Я надіюсь, це неправда, що її хочуть звільнити». «Та схема, якої дотримувалась Ганна Павлівна, мала майбутнє. Американські та російські прокатники, які заволоділи нашим ринком, домоглися свого», – звернув увагу на ще одну реальну причину цього звільнення Олесь Санін. «Навіть у Словаччині вже з'явилося Міністерство кіно, – нагадав Андрій Халпахчі, – а в нас кіно як частина української культури під загрозою зникнення». «Чому на цю прес-конференцію не прийшов ніхто з Міністерства культури? – подивувалась директор Одеської кіностудії Тамара Яворська. – Що я скажу своєму колективу, як все це пояснити? Адже навіть при тому, що держава виділяла на кіно мінімум грошей, студії все-таки працювали. А що буде тепер?» Вадим Скуратівський запропонував глянути на цю ситуацію ширше: «Причому тут Ганна Павлівна? Наша країна безоглядно сповзає до авторитаризму». А Владлен Кузнецов,

У ПОШУКУ СЕНСІВ КУЛЬТУРИ

який вів прес-конференцію, резюмував: «Представники влади неодноразово запевняли нас, що не будуть вирішувати кадрових питань без погодження з творчою спілкою. То що ж виходить?»

Кому віддала перевагу влада, знімаючи з посади Ганну Чміль, можна побачити з цих двох листів. У першому – єдине прізвище голови фантомної художньої ради. Під другим підписались багато кінематографістів, які вболівають за долю українського кіно. Фіксуючи цей драматичний момент у не менш драматичній історії українського кіно часів незалежності, ми повторюємо запитання: що буде тепер?